

EL COP DE TEATRE DE ROMA

Mussolini té dificultats d'ordre interior i por de quedar isolat. El gest de Roma tindria també relació amb la pròxima ofensiva de Franco? Opinió del Sr. Prieto. Comentaris de París, Londres i Washington. Visió de Rovira i Virgili

De totes les intencions que s'atribueixen a la gesta de Roma, en separar-se de la Societat de Nacions, la més versemblant és la que adverteix en la Itàlia feixista signes de feblesa que posen en greu perill el règim.

Dificultats interiors.—Itàlia pensava fer un gran negoci amb la conquesta d'Etiòpia. Negoci en el sentit d'extracció de primeres matèries i negoci en el sentit de fer absorbir per Etiòpia alguns centenars de milers d'obres en atur forçós que graviten com un pes molt insuportable per l'economia de la metròpoli.

Ara bé, Etiòpia no pot ésser explotada per manca de capitals i l'absorció d'obres aturats és infinita. Hi ha a Etiòpia 10.000 italians civils, comptant-hi les dones i les criatures. Tota una fràcció complet.

I la repercussió del fracàs és el dèficit fabulós de la balança del comerç exterior; la lleva sobre el capital de les Societats anònimes; el malestar i la carestia.

Dificultats exteriors.—L'eix Roma-

Berlin és una ficció. Com deia un feixista dels més conspicus, l'aliança amb Alemanya és una gesta semblant a la del boxador feble, que s'abraça al seu contrincant, per tal d'evitar així la duresa de l'atac. El més perillós dels enemics d'Itàlia és Alemanya que, si arriba a fondre's amb Austria, pretendrà seguida-ment—i obtindrà, costi el que costi—, una sortida a l'Adriàtic sense preocupar-se del prestigi italià ni potser del territori italià.

L'eix és bonic per fora, però no és de veritable acer. I les falles interiors del metall són esquerdes visibles després del flirteig anglo-alemany, que constitueixen les converses de Lord Halifax.

I Itàlia, el boxador feble, s'abraça més a Alemanya, perquè així fa més difícil que Hitler es giri contra d'ella.

Per això es retira de la Societat de Nacions, per això promet concessions a Alemanya i per això firma el pacte amb Tòquio. Però el que més crida no sol ésser el més fort.

dint els honors d'esdeveniment històric importantíssim al fet de sortir-se'n. Però no prenguem ven en prendre aquest símptoma d'una errada política per a caure nosaltres mateixos en una altra errada.

Recordem que el sentiment de feblesa pot empenyer un Govern vers dues direccions diferents: vers la desesperació o vers la composició. Tot depèn de com els nostres oponents sapiguin situar la qüestió.

Recordem, a més, que la política d'Itàlia en aquests darrers anys ha pretès obtenir la satisfacció de les necessitats italianes per procediments arriscats que la força real del país no arribava a cobrir, no ens ha de fer creure que aquestes necessitats no existeixin. Que el règim feixista s'ha exhibit com a representant del poble italià, no volent dir que aquest poble italià germà nostre no tingui existència real. Que Roma hagi oblidat que el veritable imperi romà, confraternitat de tots els pobles llatins, no pot ésser reconstruït pels procediments barroers d'un maquiavèlisme massa mecànic que Mussolini ha posat en pràctica a la península, no volent dir que aquesta confraternitat romana no hagi d'existir.

Potser que el que fa remarcar més la feblesa de la posició de Mussolini és que no gosa a presentar al món una política positiva d'acord amb la realitat. En allò que ens toca de més a prop, Mussolini sap que pels esforços conjunts d'Anglaterra i de l'opinió espanyola vers l'encauement inevitable de la política de no intervenció haurà d'invocar en un termini relativament breu la seva posició peninsular. I sabent això que Roma ha esgotat a casa nostra les possibilitats d'una política errònia curta de vista i a més irritant per aquells que el tenia realment interessat a tenir-los per amics, no gosa a mostrar-se disposat a la rectificació beneficiosa d'aquella política.

Doncs bé; per la nostra banda ni excessos de llenguatge ni falta de política positiva. Les errades d'Itàlia no autoritzen els catalans a cometre'n de semblants. Itàlia ens ha fet molt de mal. Però si el desenvolupament de la política de no intervenció dèixa a Roma, fora del quadre de la nostra guerra, hauriem de preveure un demà polític que no haurà abolit la geografia: entre Itàlia, la França amiga i les nostres costes catalanes hi haurà encara un mar comú.

MUSSOLINI

Paris, 13. — El discurs que pronuncia Mussolini dissabte a Roma, Mussolini, il·luminant-se a confirmar la notícia ja esperada feia dies de la retirada d'Itàlia de la S. de N., barra el pas a totes les hipòtesis que foren forçades sobre les intencions del cap del Govern italià. Tot i que, evidentment, no és la il·lusió i espera altres esdeveniments, l'opinió francesa experimenta aquest matí una sensació d'allevijament i es manifesta molt disposada a qualificar de "moderades" les declaracions del dictador feixista, que acaben, com es complauen a posar de relleu en aquesta capital, amb una reafirmació de fidelitat a la pau.

En les esferes autoritzades nom fa ressaltar el fet que no valia la pena de donar tanta importància a l'anunci de la retirada d'Itàlia de l'organisme ginebrí, puix que des del conflicte italo-etíop i l'apheació de

les sancions econòmiques, Itàlia ni tan sols feia acte de presència a Ginebra, motiu pel qual, el gest teatral de la Plaça de Venècia té un abast pràctic molt limitat.

D'altra banda, hom esperava del duc, per tal d'atreure cap el triàngle Roma-Berlin-Tòquio algunes capitals vacil·lants, una contrapartida constructiva a l'actitud adoptada ahir per la diplomàcia italiana, actitud purament negativa i que sembla que no ha tingut altra finalitat que posar obstacles al reclutament general europeu que cerca actualment la Gran Bretanya. Per això, a París es demanen quins avantatges es poden esperar de la decisió adoptada ahir per Mussolini, com no sigui haver distret per una nit—l'atenció d'Europa cap a Roma, atenció que estava fixa en el transcurs i el resultat de la visita que està realitzant a l'Europa central el ministre francès d'Afers Estrangers, Ivo Delbos.

Anglaterra

Londres, 13. — Als cercles diplomàtics anglesos no es concedeix importància decisiva al comunicat publicat ahir a Berlín, el qual dona a entendre que Alemanya no renegarà mai a la S. de N. Es creu que aquest comunicat no ha d'ésser interpretat com a reflex exacte del criteri dels dirigents del Reich. Els elements diplomàtics pensen que la intenció actual del Reich és no reingressar a la S. de N. en la seva forma actual, i fins ara no creuen que aquest comunicat autoritza a pensar que l'actitud de Hitler pugui ésser modificada.

Es recorda sobre aquest particular que quan les entrevistes amb Lord Halifax, Hitler donà a entendre que el seu Govern no podia concedir una participació activa a Ginebra mentre l'organisme internacional conservés el seu caràcter i les seves atribucions actuals.

Existeix, doncs, una neta diferència entre aquesta indicació i la continguda en el comunicat publicat ahir a Berlín.

Als cercles diplomàtics autoritzats d'aquesta capital s'afirma que no existeix cap raó per a creure que aquest comunicat vingui a introduir modificacions de cap mena en les declaracions que Hitler feu a Lord Halifax.

Londres, 13. — La declaració feta dissabte per Mussolini a Roma, anunciant la retirada d'Itàlia de la

Societat de Nacions, no ha sorprès ni mica en els centres polítics i diplomàtics de Londres. Hom esperava aquesta decisió italiana, molt més després del viatge de Lord Halifax a Berlín. Als cercles polítics, on la reserva no és tan necessària, consideren la decisió de Mussolini com una prova de la necessitat italiana, en l'ordre exterior, d'arribar a les resolucions més extremes. Tot el que ha fet el duc aquests darrers anys, ha esgotat la possibilitat de reacció del poble. Una política de concòrdia o senzillament una disposició del feixisme a un acord general europeu, significaria un fre a allò que ells anomenen una política de prestigi, el fi de les decisions sensacionals, l'ingrés a la categoria de nació satisfeta.

La intenció del Govern italià d'abandonar la S. de N. havia ja estat prevista i la decisió final de fer-ho no es considera més que com el reconeixement "de jure" d'una situació "de facto", tota vegada que Itàlia no havia pres part a les reunions de Ginebra des del 1936. Als cercles diplomàtics hom no creu que aquest abandonament d'Itàlia sigui degut a cap pressió exterior. No hi ha cap raó per creure que tan Alemanya com el Japó desitgin intervenir en aquest assumpte. Més aviat, es creu a Londres que Mussolini, després dels primers contactes de Lord Halifax a Berlín i després de la cortesia de von Neurath en rebre Delbos a l'estació de la capital alemanya, hauria pres una decisió "calentada" amb la de les altres potències de l'eix Roma-Berlin és un eix d'oposició. Es un eix "contra" una política determinada: la de les grans potències democràtiques. Però no és una política a favor de quicòm concret i paral·lel perquè les polítiques exteriors de Roma i Berlín difereixen en llur contingut i en les finalitats perseguides. A l'Europa Central i Oriental, política italiana es troba enfront de la política d'Alemanya. I és evident que quan

la política de l'eix serveix els desitjos de Berlín, els diplomàtics de Roma han de comprovar que no hi guanyen res.

A Londres hi ha una tendència creixent a considerar la retirada italiana com un fet de caràcter interior, com una diversió als greus problemes domèstics que el feixisme té plantejats. Mussolini ha venut, des del balcó del Palau Venezia, la Societat de Nacions i el sistema col·lectiu. Ha proclamat el triomf de l'acer i de les balonetes. Però el feixisme s'ha fet vell, perquè aquestes frases ja no commouen ningú. Encara persisteixen a Itàlia les conseqüències de les sancions que han triomfat molt més en la pau que durant la guerra. L'economia d'Itàlia sofreix les conseqüències terribles d'aquell cop, i ara, Mussolini, ha llurat un càncer més a la vocació de les masses de "camise nère".

En tot cas, hom pot assegurar que la política britànica no canviaria les seves finalitats, el seu rumb, passi el que passi. Més aviat hi ha interès a afirmar en aquests moments, a Londres, que aquest pressa del senyor Mussolini és un felicitat de la calma britànica. Londres vol assolir un acord general europeu. Hom farà concessions, naturalment. Però que ningú no pensi que aquestes concessions seran fetes al "qu'criu més, sinó al qui tingui més raó".

Estats Units

Washington, 13. — A les esferes oficials no volen comentar la sortida d'Itàlia de la Societat de Nacions, puix que, quan que els Estats Units no formen part de l'organisme ginebrí; però a les esferes diplomàtiques nord-americanes hom considera que aquesta decisió no modificarà en res la situació actual, puix que Itàlia havia deixat, des de feia ja temps, de prendre part en els treballs de Ginebra.

La torça de la política balcanera de Mussolini no resideix en el mateix, ni en els seus procediments escènics. Resideix en la florid i la indecisió d'aquells homes i d'aquells Estats que haurien d'aturar-lo i de fer-lo retrocedir.

Duem ara els il·lustrats internacionals: «Una altra sortida al baló sense importància.» Els mals il·lucos de tots enora confien que Itàlia es repensarà abans no es oboli el termini de dos anys fixat per a convertir en definitiva la pau. No s'adona doncs, que comediants i tot, Mussolini té un programa i el va realitzant arreu.

Es de remarcar que aquesta vegada «Le Temps», de París, hi veu força clar. Combat el parer dels que troben importància a la retirada, i acaba afirmant que aquesta és un motiu de preocupació. Nosaltres diem que és o hauria d'ésser un motiu d'actuació i d'actuació ràpida—per part dels qui han estat anant a escarnir des del balcó teatral del palau de Venècia.

A. ROVIRA I VIRGILI

Declaracions del Ministre de Defensa senyor Indaleci Prieto, relatives al mateix assumpte

Interrogat el ministre de Defensa Nacional sobre l'abast de la retirada d'Itàlia de la Societat de Nacions, ha dit el següent:

«Es molt significatiu que l'anunci de la retirada s'hagi fet precisament en la vigília d'una gran ofensiva que es prepara dintre del nostre territori i en la qual hem assignat part principal a les unitats de l'exèrcit italià la mobilització del qual vers els fronts elegits registrem nosaltres aquests dies. Encara que

Mussolini venia empujant en un teatre, desdeny la Societat de Nacions, trenca ara tota relació amb ella per tal de tenir les mans lliures i evitar-se dificultats, o almenys molèsties en la realització dels seus desitjos respecte a Espanya, per a prendre-la com a posició militar de futures i més vastes empreses guerres, dictades pel seu foli afany d'aventures imperialistes. El que no ho vegi així serà perquè l'estupidesa l'ha tornat cec.»

guardia, amics lectors, contra l'ús immoderat de les paraules inflades. Sempre m'ha sabut greu de veure traduïdes al català certes expressions típiques de la retòrica feixista. Permeu-me, doncs, que en tractar de la declaració del «duc» no rellevisi jo mateix envers la fanfarronada verbal. Davant del seu «acte de feblesa» tenim molts treballs que no rebaxar-nos a fer violències de llenguatge i a cobrir-lo de sarcasmes i injúries fàcils.

Prenem nota de l'acte de feblesa. Noiem que Mussolini s'ha després d'una carta que tenia a la mà i que no n'ha obtingut res. Observem, encara, que aquesta carta que volia ésser un «ass», amb prou felicitat ha obtingut els efectes d'una «otat». Remarquem que la feblesa romana s'ha limitat a ella mateixa la seva capacitat de manobrar. Subratlem que Mussolini ha perdut la favorable posició interior «in being» (en potència), que duen els anglesos. Meravel·losum-nos si volem que un home subtil com ell hagi pretès treure importància a la Societat de Nacions, conce-

COMENTARIS DE PROCEDENCIA ESTRANGERA

França

Nicolas M. Rubió publica, ahir, al nostre fraternal col·lega «Ultima Hora», la següent impressió de París, donada per conferència telefònica: «Dèiem el dissabte que si la decisió del «duc» a la Plaça de Venècia contenia molta violència verbal, això indicaria que la resolució del Gran Consell Feixista de Mussolini constituiria un acte de feblesa. Avui, després d'haver llegit molts comentaris a la premsa mundial i d'haver consultat privadament homes de criteri i política clara, podem assegurar que els observadors coincideixen a dir que troben en les paraules de Mussolini molta violència retòrica, però que no hi saben trobar cap substància ni força política.

De la manera com s'ha produït Mussolini es declara la feblesa de la seva posició i ens ha de posar en

«No n'hi ha prou a dir-se demòcrata i liberal i fins federalista. Cal que no s'ensenyiny a despit de les paraules i de la literatura o l'oratória, els sentiments de dominació»

(President Companys)

El Duc d'Alba, ambaixador oficial de Franco a Londres ha fet falsa jugada. La important lliçó del seu fracàs

Notícies privades de font anglesa indiquen que el Foreign Office sembla haver arribat al capdavant de la seva operació tècnica amb Salasman, d'on ha obtingut ja el que volia. El duc d'Alba es troba avui a Londres en la posició del que ho ha ofert tot, i no li queden cartes en reserva. Anglaterra tracta bé al que encara té alguna cosa a donar, i Franco, com el que s'ofereix, ofereix al Govern de Londres tot el que pot donar i ara ha quedat reduït al paper de pidiolatre.

El duc d'Alba sembla haver experimentat sobtada una suposada simpatia del poble anglès per als febles. I s'ha trobat amb el fet que els anglesos no miren la política exterior amb el microscopi de llurs simpaties, sinó amb el telescopi de llur interès.

Londres és tanmateix ara del costat de la República per tal de veure el que ofereix. El major Attlee, a «l'ègret del vot de censura i a «l'ègret dels conservadors», sembla haver fet un acte de «política britànica».

Nosaltres, la República i Catalunya, tenim molt a oferir a Londres. I tenim molt a demanar. Els catalans que tenim del comerç una idea clara, veiem clàr que en aquesta negociació no hi deixàrem la pell, com el duc d'Alba.

Per això voldríem recomanar, en aquests moments decisius, que CAP ACORD NO S'ADOPTEI NI PEL MÉS HUMIL DELS AJUNTAMENTS, SI NO CONCORDA AMB LES DIRECCIONS POLITIQUES QUE CALGUI SIGUI EN LES DELEGACIONS CIRCUMSTANCIALS PRESENTS.

AQUEST NUMERO HA ESTAT VISAT PER LA CENSURA

ELS JAPONESOS ANUNCIEI L'Ocupació DE NANQUIN L'aviació i l'artilleria nipones bombardegen vaixells americans i anglesos i donen ordre de bombardejar els vaixells que no restin ancorats a Nanquín Xina retira l'ambaixador a Roma. Els japonesos constitueixen un «govern provisional» a Pequín

Londres, 13. — De Xang-Hai a l'Agència Reuters: Els japonesos han trobat a Nanquín una resistència a Nanquín. Els xinesos han sofert dures pèrdues i es reben enrenouament. Els japonesos van entrant a la part est de la ciutat. Entre els immobles ocupats pels japonesos figuren, a més de la residència del mariscal Xang-Xai-Xue, i les oficines del Govern, el Gran Quarter general, la Comissió d'Afers estrangers, les Acadèmies Militars i les oficines del xuan executiu.

Toquio, 13. (Urgent). — Comunicat de Nanquín que els japonesos han arribat, a les dot del matí, a l'Acadèmia Militar, residència oficial de Xang-Xai-Xue, i a les onze al palau del Govern xinès.

Xang-Hai, 13. (Urgent). — De l'agència Reuters: El Gran Quarter general del comandant en cap de les tropes nipones, general Banai, ha declarat que al capvespre ha estat completada l'ocupació de Nanquín per les forces nipones.

Nanquín, 13. — La capital, ha quedat totalment ocupada en vespres (hora local).

Toquio, 13. — Comunicat de Xang-Hai a l'agència Dopei que el Gran Quarter general nipo ha publicat una nota oficial donant compte que les tropes japoneses havien ocupat a aquella hora totes les posicions fortificades de Nanquín.

El comunicat afegeix que les tropes nipones continuen la «neteja» d'aquestes noves posicions, reduint els últims nuclis de resistència xinesos.

A les tres de la tarda d'avui, la columna japonesa Ono ha pres per assalt la porta de Shunshanshen, a l'est de la capital, amb la qual cosa han romput definitivament la resistència xinesa.

Toquio, 13. — L'artilleria i l'aviació nipones han cessat el bombardeig sobre Nanquín, amb el fi de no aconseguir les propietats nipones, que es troben ja a l'interior de

la ciutat, les quals, a la part septentrional de la ciutat, procedeixen a «neteja» els últims nuclis xinesos.

Toquio, 13. — A les deu de la nit, l'agència Dopei publica un comunicat oficial en el qual es confirma que les tropes nipones han completat l'ocupació de Nanquín a darrera hora de la tarda d'avui.

MANIFESTACIONS A TOQUIO

Toquio, 13. — Amb motiu de la presa de Nanquín, s'han celebrat en aquesta capital diverses manifestacions d'entusiasme.

De totes maneres, les grans festes anunciades amb motiu de la caiguda de la capital xinesa, han estat ajornades per a dos o tres dies, a fi que es pugui celebrar alhora l'ocupació completa de tota la regió de Nanquín.

DESMENTIMENT XINES

Xang-Hai, 13. — Als cercles xinesos d'aquesta ciutat es declara que Nanquín encara està ocupat per les tropes xineses.

ELS JAPONESOS BOMBARDEGEN DIVERSOS VAIXELLS ESTRANGERS

Xang-Hai, 13. — Comunicat de Hankeu que el «Panay» fou bombardejat pels avions japonesos davant la costa de Hobeien, a 40 quilòmetres de Nanquín. Segons informes procedents de Nanquín i dirigits al consol general nord-americà a Hankeu, el nombre de passatgers del «Panay» era de 76. D'aquests, 50 s'han salvat.

Washington, 13. — Dels 54 «super vivents» del «Panay», quinze estan ferits, entre aquests un italià Cinc vaixells de la Standard Oil anaven a fons. En el moment del bombardeig del «Panay» hi havia a bord, a més de quatre diplomàtics americans, cinc ciutadans també americans, una ciutadana britànica i tres ciutadans italians.

Londres, 13. — Es sap que la Standard Oil havia advertit les autoritats militars japoneses des del d'endres, per mediació del consol dels Estats Units a Xang-Hai de la presència de disset vaixells petrolers prop de Wouu i les havia demanat que prenguessin disposicions per a la seva seguretat.

COMUNICAT JAPONES

Xang-Hai, 13. — Un comunicat del comandant naval japonès a Xang-Hai declara que l'incident del «Panay» constitueix un assumpte molt menys que les autoritats japoneses lamenten molt sincerament. El comunicat afegeix que l'Almirallat ha pres mesures per tal que el vice-almirall Miyoshi Hasekawa, comandant en algunes xineses, assumís la plena responsabilitat de l'incident.

El comunicat declara amb referència a les circumstàncies de l'incident:

«La marina japonesa nava estat informada que tropes xineses que es retiraven de Nanquín havien pujat a bord d'alguns vaixells. Una esquadra d'avions fou encarregada de perseguir i bombardejar els vaixells. Els avions prengueren tres vaixells de la Standard Oil per vaixells xinesos i els bombardejaren. Durant aquesta operació succeí un fet lamentable: una canonera americana fou enfonsada.»

LA NOTICIA A WASHINGTON

Washington, 13. — Johnson, ambaixador dels Estats Units a Xina, ha telegrafat al Departament d'Estat que havia rebut d'Alcensen, secretari de l'Ambaixada, la notícia del bombardeig del «Panay» i els tres petrolers que l'acompanyaven. Un canoner americà que es troba a l'«Ouhoo» és dirigit al lloc de l'acció, on els refugiats americans pujaran a bord d'un canoner britànic. En dretació avalu de Nanquín el riu està bloquejat, la qual cosa impedeix el moviment de vaixells.

cap a Xang-Hai. Un comunicat de Johnson ha estat rebut algunes hores després del cable indicant que el «Panay» pujava el riu per a evitar ésser bombardejat.

(Passa a la pàg. 3)

EL MOMENT POLITIC

Ahir es van reunir conjuntament el Directori i el Consell Permanent d'E. R. de C. Assistiren a la reunió tots els membres dels organismes directius del Partit.

La reunió, de la qual no es donà referència, degué versar sobre la situació política recent, la qual fou minuciosament examinada. Naturalment, no hem pogut saber els acords recalcats encara que se'ns ha assegurat, per persona assabentada, que la línia de conducta fixada respon als antecedents i a la constant actitud de R. de C.

